

Majandusolümpiaadi piirkonnavor

10.03.2022

KÜSIMUSED

1. Mari, Kaidi, Kalle ja Jüri võitsid igaüks Bingo lotoga 500 eurot. Mari läks arvutikursusele, Kaidi tegi korteris remonti, Kalle ostis fotoaparaadi ja Jüri läks mägedesse matkama. Kes neist toimis kõige ratsionaalsemalt?
 - A. Mari ja Kaidi, sest nad paigutasid raha kinnisvarasse ja haridusse.
 - B. Kalle, sest saab tegeleda fotograafiaga enda rõõmuks ja ka fotode müügiks.
 - C. Jüri, sest kõik on mööduv, aga tervis ja hea puhkus on peamised väärtused.
 - D. **Nad kõik toimised ratsionaalselt, kuna tegid seda, mida soovisid.** 2 punkti
2. Milline järgnevatest ei kuulu turumajandust iseloomustavate tähtsamate tunnuste hulka?
 - A. Eraomandus
 - B. Konkurents;
 - C. Vaba hinnakujundus;
 - D. **Ühiskondlik kokkulepe.** 1 punkt
3. Eelisahtsia
 - A. annab aktsionärile eelisõiguse hääletamisel;
 - B. annab omanikule võimaluse seda lihtsamalt maha müüa.
 - C. **annab lihtaktsiaga võrreldes eelisõiguse kasumist osasaamisel;** 2 punkti
 - D. annab omanikule võimaluse, erinevalt lihtaktsia omanikust, see ettevõttele tagasi müüa.
4. Kui nominaalpalk tõuseb 5% aastas, aga hinnatõus on 7% aastas, siis reaalpalk
 - A. **langeb 2%;** 2 punkti
 - B. tõuseb 2% ;
 - C. langeb 12%;
 - D. tõuseb 12%.
5. Millised järgnevatest loeteludest on tootmisettevõtte püsikulud?
 - A. Maamaks, reklaamikulu, materjalikulu;
 - B. Ruumirent, maamaks, tootmises kasutatava elektri kulu;
 - C. **Maamaks, juhataja palk, reklaamikulu;** 2 punkti
 - D. Pakendikulu, ruumirent, maamaks.
6. Kes järgnevatest majandusteadlastest said 2021. aastal Nobeli mälestusauhinna majanduse alal?
 - A. Paul Krugman ja Adam Smith;
 - B. Alfred Marshall ja E. Jerome McCarthy;
 - C. Markus Villing ja Martin Villing;
 - D. **David Card, Joshua D. Angrist ja Guido W. Imbens** 2 punkti
7. Kindlustuspreemia on rahasumma,
 - A. mida makstakse inimestele või ettevõtetele selle eest, et nad on sõlminud pikaajalise kindlustuslepingu;
 - B. **mida maksab inimene või ettevõtte, kes on sõlminud kindlustuslepingu;** 2 punkti
 - C. mida makstakse õnnetusjuhtumi korral välja kindlustuslepingu sõlminud inimesele või ettevõttele;
 - D. mis tagastatakse kindlustuslepingu lõppemise järel kindlustuse sõlmijale, kui ta ei ole kindlustusperioodil kindlustussummasid kasutanud.

8. Milline järgnevatest väidetest kuulub mikroökoonomika uurimisvaldkonda?

- A. Tötuse tase oli eelmisel aastal 5,8%.
- B. 30. jaanuaril langes euro kurss dollari suhtes viimase aasta madalaimale tasemele.
- C. Valitsuse majanduspoliitilised otsused suurendasid inflatsiooni.

D. Piimatoodete hinnad on tõusnud.

2 punkti

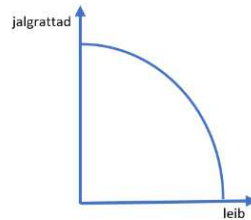
9. Majandussektorit, mille koosseisu kuuluvad kõrgelt arenenud tehnoloogiaga majandusharud (biotehnoloogiat ja infotehnoloogiat kasutavad mikroelektroonikatööstus, farmaatsiatööstus jm), nimetatakse

- A. primaarseks sektoriks
- B. sekundaarseks sektoriks
- C. tertsiaarseks sektoriks

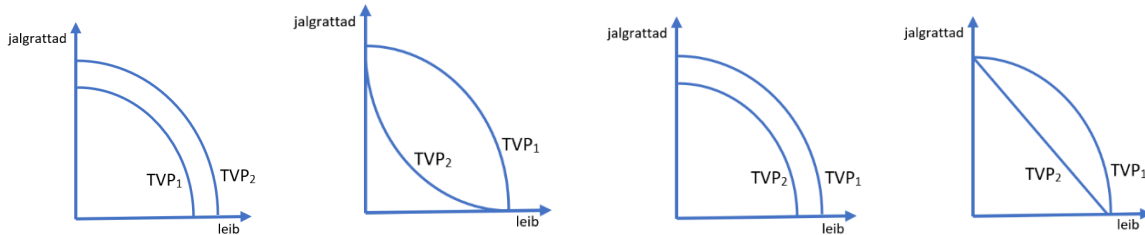
D. kvaternaarseks sektoriks

2 punkti

10. Joonisel on tootmisvõimaluste kõver.

Elanikkonna vananemise tõttu väheneb ühiskonnas töötajate hulk. Vali alljärgnevate graafikute seast, milline tõenäoliselt kirjeldab seda olukorda.

a.

A. a

B. b

C. c

D. d

b.

c.

d.

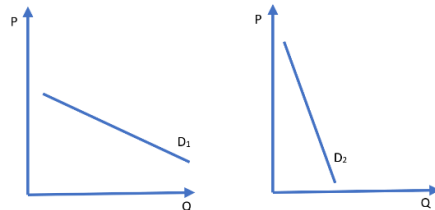
2 punkti

11. Milline väide AS Mugav kodu aktsionäride kohta on tõene?

- A. Aktsionär võidab, kui AS-i Mugav kodu aktsia hind langeb.
- B. **Aktsionär võidab, kui AS-i Mugav kodu aktsia hind tõuseb.**
- C. Aktsionär kaotab, kui AS Mugav kodu viib läbi aktsiate spliti.
- D. Aktsionär võidab, kui AS Mugav kodu viib läbi fondi emissiooni.

1 punkt

12. Milliste joonisel toodud tootepaaride nõudlusgraafikud on kõige tõenäolisemalt joonisel kujutatud?

- A. Õpikud ja pastakad
- B. Suusad ja suusasidemed
- C. Joogivesi ja majahoidja teenus
- D. **Leib ja suvila mere ääres.**

2 punkti

13. Milline järgnevatest väidetest kirjeldab hinnamõju?
- A. Covid-19 pandeemia tõttu on mitme majandussektori töötajad töö kaotanud või on nende sissetulekud vähenenud ja seetõttu ostetakse kestuskaupu vähem.
 - B. Neonvärvid on jälle moes! Neonvärviliste särkide läbimüük on suurenenud.
 - C. Saksa jaekaubanduskett Lidl avas Tallinnas 5 uut kauplust ja turule tuli palju uusi kaupu.
 - D. **Kaupluses „Perepood“ toimus talvekaupade suur allahindlus ja talvakaupu osteti 20% rohkem.** 2 punkti
14. Artikli pealkiri Delfis: „Z-generatsioon tuleb: kitsad teksad põlevad!“ Sellest pealkirjast võib välja lugeda, et
- A. **kitsaste teksade nõudlus väheneb** 2 punkti
 - B. kitsaste teksade pakkumine suureneb
 - C. kitsaste teksade nõudlus suureneb
 - D. kitsaste teksade turuhind tõuseb.
15. Milline on pakkumise graafik, kui pakkumise hinnaelastsus võrdub nulliga?
- A. horisontaalne sirge
 - B. **vertikaalne sirge** 2 punkti
 - C. langev sirge
 - D. kõverat ei saa joonestada, kuna pakkumine puudub.
16. Miks nõudluskõver on negatiivse tõusuga?
- A. **Hinna ja nõutava koguse vahel on pöördvõrdeline seos.** 2 punkti
 - B. Hinna ja nõutava koguse vahel on võrdeline seos.
 - C. Pakkumiskõver on ka negatiivse tõusuga.
 - D. Majapidamised ei suuda lõputult tarbida.
17. Kui tootmisvõimaluste kõver (TVK) ei ole sirge ja vastavalt tootmisotsustele me liigume mööda kõverat paremale ja alla, siis
- A. alternatiiv- ehk loobumiskulud vähenevad;
 - B. **alternatiiv- ehk loobumiskulud suurenevad** 2 punkti
 - C. alternatiiv- ehk loobumiskulud on muutumatud;
 - D. alternatiiv- ehk loobumiskulud alati kahekordistuvad.
18. Mida väljendab piirkasulikkus?
- A. Mida rohkem tarbida, seda suurem piirkasulikkus.
 - B. Mida vähem tarbida, seda väiksem piirkasulikkus.
 - C. **Viimase tarbitava ühiku lisakasulikkust.** 2 punkti
 - D. Tarbitavate ühikute võimalikku kogukasulikkust.
19. Millised alljärgnevatest väidetest investeerimise kohta ühisrahastusplatvormi vahendusel on tõesed? 3 punkti
- A. **Suurim võimalik risk on kaotada investeeritud summa või osa sellest.**
 - B. **Investeerida tasuks sellise summa piires, mille kaotamine ei avalda mõju igapäevaelule.**
 - C. Investeerimine läbi ühisrahastusplatvormi on riskivaba, sest investeringutel on Tagatisfondi kaitse.
 - D. Ühisrahastusplatvormi vahendusel tehtud investeringute realiseerimine järelturul on üldjuhul lihtne ja kiiresti teostatav.
 - E. **Riskide hajutamiseks on soovitatav jagada investeringud erinevate projektide ja platvormide vahel.**
 - F. **Vältida tasuks raha paigutamist projektidesse või tegutsemist nendel platvormidel, mille kohta pole avaldatud piisaval määral või üheselt mõistetavat informatsiooni.**

20. Piiratud vastutus aktsiaseltsis tähendab, et
- A. **ettevõtte võlgu ei kaeta aktsionäride isikliku varaga;** 2 punkti
 - B. ükski aktsionär ei vastuta teise aktsionäri tegevuse eest;
 - C. vastutab ainult tegevdirektor;
 - D. osa isiklikust varast võidakse sisse nõuda ettevõtte võlgade katteks.
21. Eesti on üksisarvikute arvu poolest riigi elaniku kohta maailmas esikohal. Mis on ettevõtluses üksisarvik?
- A. **Idufirma, mille turuväärtus on ületanud miljardi dollari piiri.** 2 punkti
 - B. Idufirma, millel on ainult üks suur investor.
 - C. Idufirma, millel on suurim turuosa Eestis.
 - D. Idufirma, millel on sotsiaalmeedias kõige rohkem jälgijaid.
22. Majanduses tehakse vahet lühiajalise ja pikaajalise perioodi vahel. Mis määrab lühiajaliselt kaupade hindu?
- A. **põhiliselt nõudlus** 2 punkti
 - B. põhiliselt pakkumine
 - C. riigi seadused
 - D. kuluinflatsiooni tase
23. Tommy Hilfigeri naiste parka maksis e-poes 280 eurot. Allahindluskampaania käigus alandati parka hinda 25%. Kui palju laekus Maksu- ja Tolliametile käibemaksu allahinnatud ostu pealt?
- A. **35 eurot** 2 punkti
 - B. 42 eurot
 - C. 56 eurot
 - D. 70 eurot.
24. Täida lünk! Lisaks oma põhitegevuse abil ühiskonda panustamisele loovad ka edu korral väärtust nagu äriettevõtted.
- A. **Sotsiaalsed ettevõtted** 2 punkti
 - B. Vastutustundlikud ettevõtted
 - C. Avaliku sektori asutused
 - D. Heategevusorganisatsioonid
25. Riigivõlakirjade tootlus võib sõltuda
- A. antud piirkonna intressitasemest
 - B. valuutakursi liikumisest
 - C. riigi majandusliku arengu tasemest
 - D. **kõik vastused on õiged.** 2 punkti
26. Millised alljärgnevatest väidetest on tõesed? 3 punkti
- A. **Võlakirjaomanikud ei oma hääleõigust ettevõtet puudutavate otsuste tegemisel.**
 - B. **Ettevõtte jaoks on võlakirjade emiteerimine sarnane laenu võtmisega.**
 - C. **Võrreldes aktsiaga on võlakirjad tavaliselt madalama tulususega.**
 - D. Võlakirjadesse investeerimine on riskivaba.
 - E. Võlakirjaomanik on ka ettevõtte osanik.
 - F. **Börsil emiteeritud võlakirjad on börsil emiteerimata aktsiatest likviidsemad.**
27. Martin ostis Facebook'i vahendusel fotoaparaadi. Reklaamis oli kirjas, et toote müüb ettevõtte, kuid raha paluti tasuda eraisiku kontole. Kauba kättesaamisel selgus, et fotoaparaat ei olnud uus ja selles oli pragu. Kas Martinil on õigus kaup tagastada?
- A. Jah, sest fotoaparaat oli defektne.
 - B. **Ei, sest ta maksis eraisikule ja siis on tegemist kahe eraisiku vahelise vaidlusega, millele ei kehti tagastusõigus.** 2 punkti
 - C. Jah, sest vahet pole, kust ostad ja kellele maksad, ikka kehtib tagastusõigus.
 - D. Ei, sest Facebook'ist ostes ei kehti tagastusõigus.

28. Kes mõjutab vaba ettevõtluse süsteemis kõige enam otsuseid, mida toota?
- A. Riigi valitsus
 B. **Ettevõtted** 1 punkt
 C. Kohalik omavalitsus
 D. Majandusteadlased
29. Kui „Pireti Pitsa“ pankrotti läks, oli ainuomanik Piret kohustatud tasuma kõik ettevõtte võlad, kaasates oma isiklikke sääste. Millise ettevõtlusliigiga oli tegemist?
- A. Osühing
 B. Aktsiaselts
 C. **Füüsilisest isikust ettevõtja (FIE)** 2 punkti
 D. Täisühing
30. Millised on põhiprobleemid, millega seisavad silmitsi kõik majandussüsteemid?
- A. **Napid ressursid** 1 punkt
 B. Laisad töötajad
 C. Vaesus
 D. Haridusvõimaluste puudumine
31. Liisi ostis raamaturiigi. Riigi hind sisaldas ka kojuvedu ja riigi kokkupanemise teenust. Toote kujundamise tasemetest lähtudes sai Liisi
- A. konkreetse ehk tegeliku toote
 B. **laiendatud ehk lisandväärtusega toote** 2 punkti
 C. ainult põhikasu pakkuva toote
 D. palju kallima toote.

Praktilised ülesanded

Tänavune lumerohke talv viis Henri Tamme mõttele, et võiks pärast kooli lumekoristusega taskuraha teenida. Eesmärk oli pakkuda teenust ümberkaudsetele korteriühistutele ja ettevõtetele. Henri registreeris end füüsilisest isikust ettevõtjaks, sest suvel kavatses ta hakata pakkuma muruniitmisteenust. Ta tasus riigilõivu 20 eurot.

32. Milline järgnevatest väidetest on füüsilisest isikust ettevõtja ehk FIE kohta tõene, mis vale? (a '1/2 p 4 punkti)
- A. FIE ja temale kuuluv ettevõtte kui majandusüksus, läbi mille ta tegutseb, ei ole juriidiline isik. Õ
- B. FIE ei pea pidama oma tegevuse kohta raamatupidamisarvestust. V
- C. FIE-l kui ettevõtjal lasub majandustegevusega kaasnev risk, vastutades oma tegevuse eest kogu oma varaga. Õ
- D. Töö tegemiseks võib FIE palgata teisi isikuid, s.t FIE võib olla tööandjaks teistele isikutele. Õ
- E. FIE-d kui väikeettevõtjad, ei ole kunagi käibemaksukohuslased. V
- F. FIE on enimlevinud ettevõtlusliik Eestis. V
- G. FIE kui ainuomaniku firma loomine on kõige lihtsam. Õ
- H. FIE peab maksma ettevõtlustulult tulu- ja sotsiaalmaksu. Õ
33. Millise partnerlusviisi järgi liigitub Henri poolt pakutav teenus?
- A. **B2B** 1 punkt
 B. B2C
 C. P2P
 D. P2B

34. Ettevõtlikke inimesi liigitatakse mitmeti. Üks võimalus on liigitada selle järgi, kuidas nad oma äriideed leiavad. Henri on

- A. ideede generaator
- B. arendaja
- C. **võimaluste märkaja** 1 punkt
- D. jätkaja

35. Henri oli suvel töötanud kohalikus restoranis abitöölisena ja osa teenitud rahast - 500 eurot hoiustanud pangas alates juulist lihtintressiga 3%. Millise summa sai Henri kuue kuu pärast pangast välja võtta?

- A. **507,50 eurot** 1 punkt
- B. 515 eurot
- C. 500,30 eurot
- D. 530 eurot

36. Henri kujundas ja lasi trükkida 50 reklaamlehte hinnaga 0,50 eurot tükk. Reklaamlehed pani ta ümbruskonna korteriühistute ustele ja ettevõtete postkastidesse. Telefonikõned ja meiliteated ei lasknud end kaua oodata!

Henri koostas vastavalt hinnaläbirääkimistele jaanuari nõudlustabeli.

Ühe tunni hind (eurot)	5	7,5	10	12,5	15	17,5	20	22,5	25
Цена за 1 час (евро)									
Tundide arv kuus	180	132	100	76	60	44	30	14	6
Количество часов в месяц									

Tabel 1. Nõudlus FIE Henri Tamme teenusele jaanuaris. / Спрос на услуги Генри в январе.

Milline on tabel 1 järgi FIE Henri Tamme teenuse nõudluse hinnaelastsus hinnavaheemikus 10 kuni 15 eurot?

- A. **Elastne** 2 punkti
- B. mitteelastne
- C. absoluutselt elastne
- D. absoluutselt jäik

37. Henri otsustas oma säästudest 200 eurot kasutada ettevõtlusega alustamiseks, millest osa võib ta kasutada lumekoristusvahendite ostmiseks. Poes valis ta välja järgmised tooted:

- jääraud - 25,
- lumelabidas - 40 eurot,
- Fiskarsi lumesahk - 50 eurot,
- lumepuhur 115 eurot.

Henri hindas oma võimalusi ning otsustas osta jääraua, Fiskarsi lumelabida ja Fiskarsi lumesaha.

Milline on ostetud vahendite loobumiskulu?

- A. ostetud vahendite maksumus
- B. 230 eurot
- C. **lumepuhur** 2 punkti
- D. 200 eurot

38. Millised on FIE Henri Tamme püsikulud jaanuaris, kui ta lisaks seni teadaolevale infole maksab 40 eurot koristamisvahendite hoiuruumi eest?

- A. **200 eurot** 2 punkti
- B. 160 eurot
- C. 115 eurot
- D. 40 eurot

39. Täida tabel 2 ja otsusta, millise tunnihinnaga on FIE Henri Tammel kõige kasulikum teenust osutada?

Tunnihind (eurot)	Nõudluse suurus (tundi)	Püsukulu (eurot)	Muutuvkulu (eurot)	Kogukulu (eurot)	Müügitulu (eurot)	Kasu/kahju (eurot)
Цена за час (евро)	Величина спроса (часов)	Постоянные расходы (евро)	Переменные расходы (евро)	Совокупные расходы (евро)	Доход от продаж (евро)	Выгода/убыток (евро)
5	180	200	0	200	900	700
7,5	132	200	0	200	990	790
10	100	200	0	200	1000	800
12,5	76	200	0	200	950	750
15	60	200	0	200	900	700
17,5	44	200	0	200	770	570
20	30	200	0	200	600	400
22,5	14	200	0	200	315	115
25	6	200	0	200	150	-50

Tabel 2. FIE Henri Tamme nõudluse, tulude ja kulude info jaanuaris.
Инфо о спросе, расходах и доходах FIE Henri Tamme в январе.

Vastus: 10 eurot

2 punkti

Milline on FIE Henri Tamme kasu/kahju, kui ta osutab teenust selle hinnaga?

Vastus: 800 eurot

1 punkt

40. Ilmaprognooside kohaselt sajab sel kuul 15 päeval. Et õppetöö ei kannataks, saab Henri lumekoristamisele kulutada maksimaalselt 4 tundi päevas.

Kasutades tabeli 2 andmeid nõudluse kohta ja FIE Henri Tamme pakkumist leidke lumekoristusteenuse tasakaaluhind ?

Vastus: 15 eurot

2 punkti

Milline on FIE Henri Tamme kasu selle hinnaga teenust osutades?

Vastus: 700 eurot

1 punkt

Tiina on õmmelnud juba pikka aega oma sõpradele omapäraseid kleite. Lõpuks otsustas ta ettevõtjana turule tulla. Tiina valis ettevõtliigi, kus on piiratud vastutus ja on vaja esitada igaaastane finantsaruandlus. Tiinal on algkapitaliks võimalik sisse maksta 4000 eurot.

41. Millise ettevõtte Tiina registreeris?

A. Aktsiaseltsi

B. Osühingu

2 punkti

C. Füüsilisest isikust ettevõtja ehk FIE

D. Täisühingu

42. Alustuskulude prognoosist selgus, et ettevõttesse investeeritud 4000 eurost ei jätku vajalike kulutuste tegemiseks. Tiina otsustas võtta üheks aastaks laenu 6000 eurot, ühekordse tagasimaksenda aasta lõpus. Milline on intressimakse suurus ühes kvartalis, kui aastaintress on 8% ning Tiina tasub intressi kvartaalselt?

A. **120 eurot**

2 punkti

B. 480 eurot

C. 1620 eurot

D. 40 eurot

43. Tiina prognoosib 4 000 eurot puhaskasumit aastas. Milline on ettevõttesse tehtud investeeringute tasuvusaeg?
- A. 1 aasta
 B. **2,5 aastat** 1 punkt
 C. 4 aastat
 D. 1,5 aastat
44. Otsusta, milline väide on tõene, milline väär!
- A. Laenamisel tuleb arvestada ainult oma praeguse finantsolukorraga. V
 B. Fikseeritud laenuintress on laenuvõtjale alati soodsam, kui ujuv intress. V
 C. Mida pikem on tähtajalise hoiustamise aeg, seda suurem on üldjuhul saadav intress. T
 D. Krediitkaardiga sularahaautomaadist raha väljavõtmise eest tuleb maksta teenustasu. T
 E. Kiir-laenu taotlemise eeltingimus on maksevõime kontroll. V
 F. Kõik krediidasutused on kohustatud teatama kõikide laenuvõtjate kohta krediidi kulukuse määra. T
- (a '1/2 p 3 punkti)
45. Ettevõttes töötab 5 töötajat, kellest igaüks valmistab keskmiselt 6 kleiti nädalas. Kui palgata üks täiendav töötaja, suureneks nädala kogutoodang kolme ühiku võrra. Kuidas muutuks keskmine tootlikkus?
- A. Suureneks
 B. **Väheneks** 2 punkti
 C. Jääb muutumatuks
 D. Hindamiseks pole piisavalt andmeid
46. Keskmine palk viie töötajaga ettevõttes on 1100 eurot. Milline on ettevõtte tööjõukulu ühes kuus?
- A. 5500 eurot
 B. 7315 eurot
 C. **7359 eurot** 2 punkti
 D. 1471,80 eurot.
47. Milline on alampalk Eestis aastal 2022?
- A. **654 eurot** 2 punkti
 B. 584 eurot
 C. 480 eurot
 D. 900 eurot
48. Ettevõtte püsikulud on 18 543 eurot kuus. Muutuvkulu ühe toote kohta on 30 eurot. Kui suurt tootmismahu (mitu kleiti) võib ühes kuus planeerida, kui tasuvuspunkti summaarsed kulud võivad olla 23 043 eurot kuus?
- Vastus: 150 kleiti** 3 punkti

$$23043 = 18543 + x * 30 \quad x = 150$$
49. Tabelis 3 on Tiina ettevõtte ühe kuu kulud. Milline on muutuvkulude summa? (tabel lk 8)
- Vastus: 4400 eurot** 2 punkti
50. Tiina maksis aasta lõpus pangale ära oma laenu 6000 eurot. Selle tehingu tulemusel ettevõtte bilansis
- A. vähenes passiva pool ja suurenes aktiva pool 6000 euro võrra
 B. suurenes 6000 euro võrra ettevõtte omakapital
 C. **väheneb 6000 euro võrra nii aktiva kui ka passiva pool** 2 punkti
 D. ei muutunud midagi

Kululiik	Kulud (eurot)	Neist muutuvkulud
Вид расходов	Расходы (евро)	Из них переменные расходы
Rent +kommunaalkulud	5280,00	
Аренда + коммунальные расходы		
Brutopalgad	6000,00	
Брутто зарплаты		
Tööjõumaksud	2028,00	
Налоги на рабочую силу		
Materjalid	3600,00	3600,00
Материалы		
Õmblusmasinate rent	3000,00	
Аренда швейных машин		
Laenuintressid	120,00	
Интересы по займу		
Sidevahendid	120,00	
Средства связи		
Riigilõiv	195,00	
Государственная пошлина		
Raamatupidamisteenus	100,00	
Бухгалтерские услуги		
Reklaam	1000,00	
Реклама		
Transpordikulu (kaupade vedu)	800,00	800,00
Транспортные расходы (доставка готовой продукции)		
Kodulehe loomine	800,00	
Создание домашней страницы		
Kokku	23043,00	4400,00
Всего:		

Tabel 3. Tiina ettevõtte kulud.
Расходы предприятия Тиины.